

Freddy Trejos når uden de stor forhindringer frem til at kunne putte stemmesedlen i valgurnen.

Det er blevet nemmere at stemme

I november 2006 valgte Nicaragua ny præsident. Vi fulgte to vælgere med handicap og fik en snak om politik, adgangsforhold og en mere forstående omverden

TEKST & FOTO: CHRISTIAN KORSGAARD

Stemningen foran valglokalet er anspændt. De forreste i køen kom klokken fem og regnede med, at døren som lovet blev åbnet klokken syv. Nu er den halv ti, solen bager ned i den lille skolegård og kalder svedperler frem på de ophidsede pander. Folk er vrede, og tonen er hård, de valgtilfornede må lægge ører til den ene fornærmelse efter den anden, når de frustrerede vælgere råber ind gennem de åbenstående vinduer.

David López ankommer lige da stemmelokalet endelig åbner. For en gangs skyld kan det betale sig at være blind i Nicaragua, og ganske som valgloven foreskriver, bliver han sammen med sin søster sendt helt foran i

køen. Et par ældre damer skal lige ind først med deres bud på landets næste præsident, så bliver gitterdøren åbnet for David, og vagten lader ham og søsteren komme ind. Henne ved valgbordet får David udleveret de nødvendige stemmesedler med en forklaring på, hvad det er, han skal gøre. Valgbordets formand ser først på Davids søster, derefter på David.

"Du ved, at du må få en til at hjælpe dig med at sætte krydset. Stoler du på hende, du har med?," spørger han. David bekræfter, at det gør han, men formanden spørger lige én gang til: "Har du fuld tillid til hende?," Det har David.

Ingen sure miner

Faktisk har David meget stor tillid til sin søster. De stemmer nemlig på samme parti, og selvom det egentlig var Davids plan, at han selv ville sætte krydset, så fortryder han alligevel, da han står i stemmeboksen. Tænk hvis han nu sætter krydset lidt uden for cirklen, og de så erklærer den ugyldig! Den chance tør han ikke tage, så søsteren ender med at sætte krydset for ham.

Da stemmesedlen er puttet i valgurven, går David tilbage til valgbordet, hvor han atter får udleveret sit idkort, mens en assistent farver hans højre tommelfinger sort med noget, der ligner en roll-on deodorant. Farven kan ikke vaskes af de næste par dage, og ingen kan derfor stemme to gange. David kan naturligvis ikke selv se den sorte tommelfinger, men han ved, den er der, og stritter tilfreds med den, da han forlader stemmelokalet. Han har gjort sin borgerpligt og forlader stemmelokalet.

Der er nu gået en time, siden David ankom, og de forreste i køen har ventet fem en halv time. Stemningen er ikke blevet bedre. Men ingen kommer med kommentarer til David, ingen brokker sig over, at han kom først. Forståelsen for Davids handicap er til at tage at føle på, næsten som varmen der nu har lagt sig som en tung dyne over de mange mennesker i skolegården.

Ingen politisk forståelse

"Det er en af de store forandringer, vi har opnået de senere år. I dag har nicaraguanerne en bedre forståelse for, at mennesker med handicap er ligeværdige borgere med specielle behov. Det oplevede vi ikke tidligere, og jeg er ikke i tvivl om, at det primært skyldes, at handicaporganisationerne har været gode til at lave oplysningsarbejde," forklarer David, som i fem år har arbejdet i den nicaraguanske blindeorganisation, OCN. Han vurderer, at omkring 80 procent af oplysningsarbejdet finansieres af private organisationer, resten står staten for, men kun fordi Finland har doneret en del penge. Handicappede mennesker og deres behov tages der ikke højde for i finansloven, og selv da landet i 2004 udarbejdede den nationale udviklingsplan, optrådte de blot som en gruppe, der i udpræget grad var afhængig af udenlandsk filantropi.

"Det mener vi, er helt skudt ved siden af, og derfor sigter vores kampagner på at få ændret synet på handicappede, således at politikerne anerkender os som en social udfordring, ikke som et sygdomsproblem," forklarer David.

Men der er lang vej igen. For selvom befolkningen

efterhånden er ved at få øjnene op for argumenterne, så har politikerne endnu ikke helt fattet budskabet.

Tvang kandidaterne til løfter

I den anden ende af Nicaraguas hovedstad Managua sidder Freddy Trejos. Han skal også stemme i dag, og han er spændt på hvor vanskeligt, det bliver at komme ind i stemmelokalet i år med kørestolen.

"Jeg synes også, at befolkningens indstilling til mennesker med handicap har ændret sig til det bedre. Den er ikke 100 procent god, men dog bedre. Folk er holdt op med at se på os som hjælpeløse stakler. Men vi har altså fortsat meget at arbejde for. Der er en tendens til, at nicaraguanere med handicap er meget passive, vi er vant til at blive set ned på og være afhængige af andre. Derfor er det vigtigt for os at organisere os og dermed arbejde for fortsatte forbedringer," mener Freddy.

Et eksempel på, at det går den rette vej, kom netop i forbindelse med valgkampen. Med støtte fra blandt andre Dansk Handicap Forbund inviterede de nicaraguanske handicaporganisationer præsidentkandidaterne til et valgmøde, som mandede ud i underskrivelsen af en række valgløfter om forbedringer af forholdene for mennesker med handicap. Der var en god mediedækning af begivenheden, og Freddy er overbevist om, at det var et godt og nødvendigt initiativ.

"Vi skal udnytte de muligheder, vi har, for at aftvinge politikerne løfter. Også selvom det egentlig mest er fantasiløfter, som vi inderst inde godt ved, de ikke vil opfylde. Men nu har vi noget at holde dem fast på," siger han med et smil.

Forskel på folk

Ude på valgstedet bliver Freddy glædeligt overrasket over forbedringerne i forhold til sidste valg. En trærampe gør det muligt for ham at komme op på

Stemmesedlen til præsidentvalget prydes af såvel partinavne som af billeder af kandidaterne.

Vælgerne stod i kø i mange timer, men ingen besværede sig over, at mennesker med handicap kom ind før andre. Her bliver David López, der er blind, lukket ind.

fortovet uden hjælp, men rampen videre op til stemmelokalet er for stejl. Freddy's kone må hjælpe til, men først skal en ældre kvinde i kørestol ned. Hun har en spinkel hjælper med, og alle kan se, at det vil gå galt, og en valgbetjent kommer straks til og overtager.

"Det var ikke sket for et par år siden," kommenterer Freddy. "Da ville ingen have hjulpet hende."

Vel oppe af rampen styrer Freddy mod den lange kø foran valgbordet, men betjenten kalder ham straks frem. Stemmesedlerne udleveres med samme forklaring, som David fik, og så triller Freddy over til stemmeboksen. Det kniber lidt med at nå helt op, men det lykkes til sidst, og krydset bliver sat ud for den kandidat, som han mener både tager hensyn til dem med handicap og til landets fattige befolkning som helhed. Stemmeurnen bliver fodret, tommelfingeren farves, og så er han klar til afgang. Ti minutter er der gået fra Freddy kom, til han forlader lokalet igen.

På vej ud møder han en døv bekendt, som pænt må vente som alle andre i den lange kø. Der er forskel på folk, og der er forskel på handicap. Selv i Nicaragua. ■

Christian Korsgaard er freelancejournalist. Hans ophold i Nicaragua er finansieret af Danidas Oplysningsbevilling.

Handicap og lovgivning i Nicaragua

I 1995 vedtog Nicaraguas parlament den såkaldte Lov 202, som afstikker rammerne for rettighederne for mennesker med handicap. Loven er holdt i generelle vendinger, forklarer Dansk Handicap Forbunds repræsentant i Nicaragua, Henry Lind, og det gør den vanskelig at implementere. I 2005 blev der vedtaget et tillæg til loven, som blandt andet pålægger ejerne af offentligt tilgængelige bygninger at sikre, at mennesker med handicap har fuld adgang. Tillægget er langt mere operativt og konkret, så Henry Lind forventer, at det nu bliver meget nemmere at følge op på implementeringen af lovene.

Freddy Trejos fra foreningen af fysisk-motorisk handicappede, ADIFIM, siger:

"Vi skal arbejde både med holdningsændring og med fysisk adgang. Og adgangen er enorm vigtig, for det nytter ikke noget, at folk anser os for ligeværdige, hvis vi ikke er det i praksis. Vi skal have adgang til skoler, til uddannelsesinstitutioner, til ministerier og til transport. Derfor er tillægget til loven en stor sejr for handicaporganisationerne og for mennesker med handicap."

Dansk Handicap Forbunds projekt er finansieret af Danida.